

วารสาร
ประวัติศาสตร์
SSSMศาสตร

THE THAMMASAT

JOURNAL

OF

HISTORY

RETRACTED

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่าง
อาเซียนและพันธมิตรแปซิฟิก
The International Trade between
ASEAN and Pacific Alliance*

เชาวฤทธิ์ เชาว์แสงรัตน์
Chaowarit Chaowsangrat

อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ ปรัชญา และวรรณคดีอังกฤษ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
E-mail: m_chaowarit@hotmail.com

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “The Economic Relationships between Thailand and Colombia” ทุนวิจัยของ The Embassy of the Republic of Colombia to the Kingdom of Thailand.

บทคัดย่อ

พ.ศ. 2559 ถือเป็นปีที่น่าจับตามองของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก (Pacific Alliance) ซึ่งเป็นความร่วมมือระดับภูมิภาคกลุ่มล่าสุดในลาตินอเมริกา ความร่วมมือนี้เกิดขึ้นจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่มีมาก่อนแล้วระหว่างสมาชิกพันธมิตรทั้ง 4 ประเทศ ได้แก่ โคลอมเบีย ชิลี เม็กซิโก และเปรู โดยมีเป้าหมายมุ่งเน้นการพัฒนาและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนสินค้า การบริการ เงินทุน และทรัพยากรมนุษย์โดยเสรีและยังมีจุดประสงค์ที่มุ่งเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อกระตุ้นการแข่งขันและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นับแต่มีการลงนามในปฏิญญาแห่งลิม่าเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2554 ระหว่างผู้นำทั้ง 4 ประเทศ กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกมีความร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมและสร้างสรรค์มากที่สุดในภูมิภาคลาตินอเมริกา และด้วยการดำเนินนโยบายการค้าแบบเสรีภายในภูมิภาค กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกได้รับการจับตามองว่าเป็นอีกทางเลือกหนึ่งนอกจากกลุ่มตลาดรวมอเมริกาใต้ตอนล่าง (Mercosur) ที่กำลังประสบปัญหาและมีนโยบายกีดกันการค้าจากนอกภูมิภาค ขณะเดียวกันอาเซียน (ASEAN) ก็มีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับกลุ่มประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกมาเป็นเวลานานแล้ว รวมทั้งตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก

บทความนี้ศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ 6 ประเทศในอาเซียน ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม กับประเทศทั้ง 4 ที่

เป็นสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิก นอกเหนือไปจากการวิเคราะห์ถึงความร่วมมือระหว่างภูมิภาคเอเชียและลาตินอเมริกาซึ่งมีลักษณะความสัมพันธ์แบบทวิภาคีเป็นส่วนมาก

หากทั้ง 2 ภูมิภาคมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการค้าระหว่างภูมิภาคมากขึ้นแล้ว ย่อมจำเป็นต้องก้าวพ้นข้อตกลงต่างๆ ที่อยู่เพียงระดับทวิภาคี ขยายไปสู่การดำเนินการในระดับภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนและพันธมิตรแปซิฟิกจึงเป็นทางเลือกที่สะดวกที่สุดในการเชื่อมโยงภูมิภาคทั้งสองเข้าด้วยกัน

คำสำคัญ: ASEAN, Latin America, Pacific Alliance, Interregional Trade

Abstract

The year 2016 brought much attention to the Pacific Alliance (*Alianza del Pacífico*), the most recent regional integration initiative in Latin America. Building on the existing free trade agreements, the four members of the Alliance – Chile, Colombia, Mexico and Peru – have set the goal of advancing towards the free movement of goods, services, capitals and people, with the objective of creating an “area of deep integration” to stimulate economic growth and competitiveness. Since its leaders issued the Declaration of Lima on April 28, 2011, the Pacific Alliance has come to be seen as the most promising and dynamic regional group in Latin America. Adopting a free-market approach to regional integration, it is widely perceived as an alternative to the “stagnating” and “increasingly protectionist” Mercosur bloc. In this regard, the Pacific Alliance has led to hopes for a new momentum for regional integration and cooperation in Latin America, as well as to concerns about a possible fracture in the region.

The ASEAN, which has long-standing institutionalized links, liberalized trade and good relations with the members of the Pacific Alliance, has welcomed the Alliance as a promising initiative. The evolution of the Alliance could have direct or indirect consequences for the ASEAN's relations with other regional blocs

in Latin America. This article compares trade interactions between six selected ASEAN economies with the Alliance's members. Interregional engagement between Asia and Latin America has largely taken on a bilateral approach. To deepen interregional trade, it may be best for both regions to transcend bilateral engagements and consider connecting on a wider process, which is on a regional front. In this respect, the ASEAN – Pacific Alliance connection offers an option for linking both regions.

Keywords: ASEAN, Latin America, Pacific Alliance, Interregional Trade.

1. บทนำ

ถึงแม้ว่าภูมิภาคเอเชียและลาตินอเมริกาจะมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งทางด้านวัฒนธรรม การทูต และเศรษฐกิจมาเป็นเวลานาน แต่ความสัมพันธ์ของทั้งสองภูมิภาคมักถูกมองข้ามหรือไม่ได้รับความสำคัญเท่าใดนัก โดยเฉพาะหากเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์ที่สหรัฐอเมริกา มีกับประเทศต่างๆ ตลอดบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกไม่ว่าจะเป็นในเอเชียหรือลาตินอเมริกา

แม้เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าภูมิภาคที่ยังอยู่ในสถานะกำลังพัฒนาทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจอย่างลาตินอเมริกานั้น ยังไม่มีประเทศใดที่ก้าวขึ้นมาเป็นมหาอำนาจของโลก แต่ด้วยการเปิดกว้างของระบบการค้าเสรีระหว่างประเทศและการที่เอเชียได้ผงาดกลายเป็นตลาดการค้าที่สำคัญของโลก ประเทศต่างๆ ในลาตินอเมริกาต่างต้องการแสวงหาโอกาสนี้ไว้เพื่อพัฒนาระบบเศรษฐกิจของตน “พันธมิตรแปซิฟิก” (Pacific Alliance) ถือเป็นพัฒนาการทางความร่วมมือระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่สำคัญล่าสุดในลาตินอเมริกาเพื่อตอบสนองต่อกระแสเศรษฐกิจดังกล่าว และได้กลายเป็นกลุ่มการค้าที่ถูกจับตามองอย่างใกล้ชิดทั้งจากในภูมิภาคเองและระดับนานาชาติ

ภาพที่ 1: ประเทศสมาชิกกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก
และกลุ่มตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง

ที่มา: <http://alianzapacifico.net/en/> (accessed June 30, 2016)

ภาพที่ 2: ประเทศผู้สังเกตการณ์กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก

ที่มา: <http://alianzapacifico.net/en/> (accessed June 30, 2016)

พันธมิตรแปซิฟิกได้ก่อตั้งขึ้นในเมื่อวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2554 โดย 4 ประเทศสมาชิกปัจจุบัน คือ ชิลี โคลอมเบีย เม็กซิโก และเปรู¹ และมีเป้าหมายเพื่อ

1. ส่งเสริมการรวมตัวทางเศรษฐกิจโดยผ่านการมีส่วนร่วมและความเห็นชอบจากทุกภาคส่วน รวมถึงผลักดันการเปิดเสรีทางการค้า การบริการ เงินทุน และทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ
2. สนับสนุนให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ตลอดจนการพัฒนาและการแข่งขันทางเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิก โดยมุ่งเน้นให้มีระบบสวัสดิการสังคมที่มีคุณภาพมากขึ้น ขจัดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมและเศรษฐกิจ และผลักดันให้เกิดการยอมรับความหลากหลายของสมาชิกในสังคมเพิ่มมากขึ้น
3. เป็นฐานนโยบายให้กับด้านการเมือง เศรษฐกิจและการรวมกลุ่มการค้า และขยายจุดแข็งต่างๆ เหล่านี้ไปสู่ระดับนานาชาติ โดยมุ่งเน้นภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นพิเศษ²

¹ คอสตาริกาและปานามาอยู่ในขั้นตอนที่กำลังสมัครเข้าร่วมพันธมิตรแปซิฟิก ขณะที่กัวเตมาลาได้แสดงความสนใจการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเช่นเดียวกันจนถึงกรกฎาคม พ.ศ. 2559 พันธมิตรแปซิฟิกมีประเทศผู้สังเกตการณ์ทั้งสิ้น 49 ประเทศ ครอบคลุมทุกภูมิภาคของโลก รวมถึง 3 ประเทศที่เป็นสมาชิกของอาเซียน คือ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และไทย

² โปรดเป้าหมายของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกได้ที่ <http://alianzapacifico.net/en/home-eng/the-pacific-alliance-and-its-objectives/> (accessed November 9, 2014).

เป้าหมายของพันธมิตรแปซิฟิกมุ่งเน้นการกระชับสายสัมพันธ์ทางการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกเป็นหลัก โดยมีเงื่อนไขว่าทุกประเทศที่เป็นสมาชิกต้องปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยและเคารพสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ประเทศสมาชิก (รวมถึงประเทศที่ประสงค์จะเข้าร่วมกลุ่ม) ต้องจัดทำข้อตกลงทางการค้ากับทุกประเทศในกลุ่มพันธมิตร โดยประเทศทั้ง 4 ที่เป็นสมาชิกต่างมีแนวชายฝั่งขนานไปตลอดแนวมหาสมุทรแปซิฟิก มีค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รวมกันเป็นจำนวนกว่าหนึ่งในสามของทั้งภูมิภาคลาตินอเมริกา และมีอัตราการส่งออกสินค้าคิดเป็นร้อยละ 47 ของภูมิภาค กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกมีขนาดทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกับอาเซียน³ (ASEAN – Association of Southeast Asia) ซึ่งใน พ.ศ. 2556⁴ มีมูลค่าถึง 2,395 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขนาดทางเศรษฐกิจของพันธมิตรแปซิฟิกใหญ่เป็นลำดับที่ 9 ของโลก

พันธมิตรแปซิฟิกยังมีลักษณะที่สำคัญอยู่ 2 ประการ ประการแรก กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก ต้องการสร้างสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับเอเชียโดยอาศัยข้อตกลงทางการค้าเสรีที่มีอยู่แล้วของประเทศสมาชิก โดยทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมทางเศรษฐกิจระหว่างสองภูมิภาค ประเทศสมาชิกของพันธมิตรแปซิฟิกทุกประเทศได้มีข้อตกลงทางการค้าเสรีกับประเทศในเอเชียมาแล้วก่อนหน้านี้ อาทิ กับจีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้

³ ประเทศสมาชิกอาเซียนได้แก่ บรูไน กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย เมียนมา ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

⁴ โปรดดูเครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญของอาเซียนได้ที่ <http://www.asean.org/news/item/selected-key-indicators/> (accessed March 22, 2015).

ลักษณะสำคัญประการต่อมาคือสมาชิกของพันธมิตรแปซิฟิกทุกประเทศมีแนวคิดเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ ในทางประวัติศาสตร์แล้วลาตินอเมริกาเป็นภูมิภาคที่มีทั้งประเทศที่ต่อต้านและสนับสนุนแนวคิดเสรีนิยมทางเศรษฐกิจ จนกระทั่งนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ตามแนวความคิดทฤษฎีการพึ่งพา (Dependency Theory) ดังที่เกิดขึ้นในบราซิล ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในชื่อ “Brazilian Model”

กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกจัดตั้งขึ้นในขณะที่กลุ่มตลาดรวมอเมริกาใต้ตอนล่างเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและนโยบายกีดกันทางการค้าในช่วงหลายๆ ปีที่ผ่านมา โดยกลุ่มตลาดรวมอเมริกาใต้ตอนล่างซึ่งประกอบด้วยอาร์เจนตินา บราซิล ปารากวัย อุรุกวัย และเวเนซุเอลา เคยเป็นกลุ่มเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลสูงมากในภูมิภาคลาตินอเมริกาเนื่องจากขนาดทางเศรษฐกิจที่ใหญ่ของประเทศสมาชิก แต่เมื่อเกิดวิกฤตการณ์ราคาน้ำมันตกต่ำประกอบกับสภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย รวมทั้งการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจที่ผิดพลาดของประเทศสมาชิก อิทธิพลทางเศรษฐกิจของกลุ่มตลาดรวมอเมริกาใต้ตอนล่างลดลงเป็นอันมาก รวมทั้งประเทศสมาชิกต่างมีนโยบายทางเศรษฐกิจที่กีดกันการค้าเสรี แตกต่างจากพันธมิตรแปซิฟิกที่มุ่งเน้นการดำเนินนโยบายเสรีทางเศรษฐกิจ เปิดกว้างต่อการค้าและการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งหากพันธมิตรแปซิฟิกประสบความสำเร็จ อาจกดดันให้บราซิลและประเทศอื่นๆ ในกลุ่มตลาดรวมอเมริกาใต้ตอนล่างเปลี่ยนมาใช้นโยบายที่เปิดกว้างและเสรีทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น

ในงานสัมมนาที่จัดโดยสำนักข่าวบลูมเบิร์กเมื่อวันที่ 22 กันยายน พ.ศ. 2557 ผู้นำประเทศทั้ง 4 ของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกได้แสดงความ

ตารางที่ 1: เครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกใน พ.ศ. 2556

สมาชิก	จีน	โคลอมเบีย	เม็กซิโก	เปรู	พันธมิตร แปซิฟิก	ลาติน อเมริกา	ร้อยละของพันธมิตร แปซิฟิก ในลาตินอเมริกา
ประชากร (ล้าน)	18	49	116	31	214	593	36
Nominal GDP (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)*	277	378	1,261	207	2,123	5,937	37
Nominal GDP (พินล้าน ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อ PPP)**	395	529	2,095	344	3,363	8,008	42
รายได้ประชาชาติต่อหัว (PPP)**	19,067	11,189	15,563	11,124			
มูลค่าการส่งออกสินค้าและบริการ (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	90	67	401	48	606	1,280	47
มูลค่าการนำเข้าสินค้าและบริการ (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	91	74	409	50	624	1,361	46
FDI Stock (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	215	128	389	74	806	2,569	31
FDI Inflows (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)	20	17	38	10	85	292	29

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล Economist Intelligence Unit (EIU)

* ค่า Nominal GDP (ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้น) คำนวณโดย EIU

และอาศัยฐานข้อมูลของ World Bank และ World Development Indicators

**PPP หรือความเสมอภาคของอำนาจซื้อ (purchasing power parity) ซึ่งสะท้อนถึงมูลค่าที่แท้จริงของสกุลเงินในแต่ละประเทศโดยแสดงผลในรูปสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐ

ตารางที่ 2: ข้อตกลงการค้าเสรีของสมาชิกทั้งหมดแปซิฟิกกับประเทศในเอเชียแปซิฟิก

(ปีที่ลงนาม/ปีที่เริ่มบังคับใช้)

	ชิลี	โคลอมเบีย	เม็กซิโก	เปรู
จีน	2548/2549			2552/2553
ญี่ปุ่น	2550/2550	*	2547/2548	2554/2555
เกาหลีใต้	2546/2547	2556/2559	#	2554/2554
P-4 (บรูไน, นิวซีแลนด์, สิงคโปร์)	2548/2549		*	*
ออสเตรเลีย	2551/2552		*	*
นิวซีแลนด์	2548/2549		*	*
มาเลเซีย	2553/2555		*	*
สิงคโปร์	2548/2549		*	2551/2552
ไทย	2556/2558			2549/2554
เวียดนาม	2554/2555		*	*

ที่ม: SICE – ระบบข้อมูลการค้าระหว่างประเทศ องค์การนานารัฐอเมริกัน
(Organization of American State's Foreign Trade Information System)

* กิ่งเจรจาการค้า

อยู่ในขั้นตอนสำรวจความเป็นไปได้

สนใจในการเจรจากับผู้นำประเทศของกลุ่มตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่างนำไปสู่การเจรจาร่วมกันของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง 2 กลุ่มเศรษฐกิจ ณ เมืองการ์ตาเฮนา ประเทศโคลอมเบีย ระหว่างวันที่ 1 - 2 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 โดยมีชิลีเป็นผู้ที่ริเริ่มความคิดการจัดการประชุมนี้ขึ้นเพื่อต้องการ “หลอมรวม” ผลประโยชน์และความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นการรวมตัวกันของสองกลุ่มเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคลาตินอเมริกา

ในการประชุมผู้นำของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ณ เมืองการ์ตาเฮนา ประเทศโคลอมเบีย พันธมิตรแปซิฟิกได้ประกาศลดภาษีศุลกากรของการซื้อขายสินค้าภายในกลุ่มลงร้อยละ 92 ซึ่งเป็นอัตราที่เพิ่มขึ้นจากข้อตกลงในการประชุมผู้นำครั้งก่อนร้อยละ 2 และยังได้แถลงถึงความตั้งใจที่จะค่อยๆ ขจัดภาษีศุลกากรที่คงเหลืออยู่อีกร้อยละ 8 ให้หมดไปภายในเวลา 7 ปี ขณะที่ในการประชุมผู้นำครั้งที่ 9 ระหว่างวันที่ 19 ถึง 20 มิถุนายน พ.ศ. 2557 ณ เมืองปุนตา มิตา ประเทศเม็กซิโก ผู้นำของประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกทั้ง 4 ได้ลงนามในปฏิญญาแห่งปุนตา มิตา (Declaration of Punta Mita) ยืนยันและเร่งรัดในการดำเนินการให้บรรลุในวัตถุประสงค์ของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกเร็วยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนสินค้า การบริการ เงินทุน และทรัพยากรมนุษย์โดยเสรี นอกจากนี้ยังมีการประกาศรวมตลาดหลักทวีปแห่งประเทศเม็กซิโกเข้ากับตลาดหลักทวีปร่วมลาตินอเมริกา (Latin America Integrated Market หรือ *Mercado Integrado Latinoamericano* – MILA) ในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2557 ทั้งนี้ตลาดหลักทวีปร่วมลาตินอเมริกาเดิมมีสมาชิก 3 ประเทศคือ ชิลี โคลอมเบีย และเปรู การรวมตลาดหลักทวีปและศูนย์

ภาพที่ 3: นายเอกตอร์ ดีเมร์มัน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ของอาร์เจนตินา
เป็นตัวแทนของกลุ่มตลาดร่วมอเมริกาใต้ตอนล่าง
เน้นย้ำถึงความตั้งใจของทั้งสองกลุ่มเศรษฐกิจ
ที่จะดำเนินการเจรจาในการประชุม
ณ เมืองการ์ตาเฮนา ประเทศโคลอมเบีย

ที่มา: MarcoPress (accessed November 3, 2014)

รับฝากหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซีลี โคลอมเบีย เม็กซิโก และเปรูเข้าด้วยกันเป็นการส่งเสริมการเจริญเติบโตของธุรกรรมทางการค้าของประเทศสมาชิกผ่านการสนับสนุนต่างๆ อาทิ โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพและสามารถแข่งขันกันได้ สนับสนุนการขยายของตลาดรวมถึงประสิทธิภาพ และหยิบยื่นโอกาสที่ดีแก่ผู้ลงทุนทั้งจากในและนอกประเทศ

ขณะที่องค์กรส่งเสริมการค้าของทั้ง 4 ประเทศ ได้แก่ ProChile, Proexport Colombia, ProMéxico, และ ProPerú ได้ร่วมมือกันในการส่งเสริมการส่งออก ดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รวมถึงส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกอีกด้วย องค์กรต่างๆ เหล่านี้ได้ร่วมมือกันวางแผนการค้าในกิจกรรมอันหลากหลายกับนานาชาติรวมทั้งสิ้น 18 ประเทศ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา จีน โคลอมเบีย ฝรั่งเศส เยอรมนี อินเดีย ญี่ปุ่น เม็กซิโก เนเธอร์แลนด์ เปรู รัสเซีย เกาหลีใต้ สเปน สวิตเซอร์แลนด์ ได้หวัน ตุรกี และสหรัฐอเมริกา อบรมเรื่องการจัดเวทีธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่ การจัดประชุมเรื่องการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ การจัดสัมมนาทางวิชาการ งานจัดแสดงสินค้าที่เน้นสินค้าจากธุรกิจการเกษตร และกิจกรรมทางการค้าอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งความพยายามดังกล่าว ส่งผลให้มีผู้ประกอบการเข้าร่วมกว่า 5,858 ราย จาก 24 ประเทศ⁵

⁵ Pacific Alliance, "Promotional Entities of the Pacific Alliance, Ready to Travel the World in 2014," <http://alianzapacifico.net/> (accessed April 1, 2015).

ในปฏิญญาแห่งลิม่า พ.ศ. 2554 ได้กำหนดไว้ว่าพันธมิตรแปซิฟิกจะเน้นความสำคัญเรื่องการเดินทางของกลุ่มนักธุรกิจระหว่างประเทศรวมถึงการอำนวยความสะดวกด้านการผ่านแดนซึ่งเป้าหมายดังกล่าวไม่เพียงแต่จะให้ความสะดวกแก่นักธุรกิจแต่เพียงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวและผู้ที่มีประสงค์เดินทางเข้าออกประเทศระหว่างประเทศสมาชิกอีกด้วย พันธมิตรแปซิฟิกเล็งเห็นว่าการที่ผู้คนสามารถเดินทางได้อย่างเสรีจะช่วยให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจกระชับแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น รวมถึงส่งเสริมการขยายตัวของเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขัน ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 เม็กซิโกได้ประกาศยกเว้นการตรวจลงตราให้กับผู้ถือสัญชาติโคลอมเบียและเปรู และสามารถพำนักอยู่ในประเทศได้เป็นเวลา 180 วัน ส่วนผู้ถือสัญชาติชิลีสามารถเดินทางเข้าประเทศเม็กซิโกได้โดยไม่ต้องได้รับการตรวจลงตราอยู่เดิมแล้ว ต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2556 เปรูประกาศยกเว้นการตรวจลงตราให้กับนักธุรกิจจากประเทศชิลี โคลอมเบีย และเม็กซิโก และสามารถพำนักอยู่ในประเทศได้ 180 วัน จะเห็นได้ว่าประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกได้ปรับใช้กลวิธีต่างๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการเดินทางของผู้คนระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิก และอนุญาตให้พำนักอาศัยอยู่ได้นานถึง 6 เดือน นอกจากนี้แต่ละประเทศยังกำลังดำเนินการขยายแผนการอำนวยความสะดวกด้านการตรวจคนเข้าเมือง รวมถึงข้อตกลงต่างๆ ที่สนับสนุนให้เยาวชนและผู้คนรุ่นใหม่ได้เดินทางไปศึกษาหรือทำงานระหว่างประเทศสมาชิกได้สะดวกยิ่งขึ้น

จากการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก ส่งผลให้นานาประเทศต่างให้ความสนใจ อาทิ นาง

อานาเบล กอนซาเลซ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ประเทศ
คอสตาริกาในขณะนั้น ได้กล่าวว่าพันธมิตรแปซิฟิกอาจเป็น “แบบอย่าง
สำหรับประเทศเล็กๆ... ที่จะทำให้เข้าร่วมกับข้อตกลงพหุภาคีต่างๆ ได้
รวดเร็วยิ่งขึ้น อาทิ ความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชีย
แปซิฟิก (*The Trans-Pacific Partnership – TPP*)”⁶ และเมื่อสเปนได้
เข้าร่วมกับพันธมิตรแปซิฟิกในฐานะประเทศผู้สังเกตการณ์ นาย
เซบาสเตียน ปิญาญอว่า ประธานาธิบดีประเทศชิลีในขณะนั้นได้กล่าวว่า
“พันธมิตรแปซิฟิกอาจเป็นตัวอย่งที่ดีให้แก่ยุโรปได้ในด้านการมีส่วน
ร่วมในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก”⁷

อย่างไรก็ดี แม้พันธมิตรแปซิฟิกจะมีนโยบายที่เน้นเสริมสร้าง
ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รวมทั้งแต่ละ
ประเทศต่างก็มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
ตลอดช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 21 แต่กลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกยังคง
ประสบปัญหาและอุปสรรคจำนวนไม่น้อยที่ยังรอการเผชิญหน้าใน
อนาคต ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศที่ยัง
ไม่เพียงพอและโอกาสทางการศึกษาที่ยังไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ ประเทศ
สมาชิกยังคงพึ่งพารายได้หลักจากการส่งออกสินค้าวัตถุดิบซึ่งมีความ

⁶ สมาชิกปัจจุบันของความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชีย
แปซิฟิก ประกอบด้วยประเทศออสเตรเลีย บรูไน แคนาดา ชิลี ญี่ปุ่น มาเลเซีย
เม็กซิโก นิวซีแลนด์ เปรู สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม

⁷ The Economist. “The Growing Pacific Alliance: Join the Club,”
(April 29, 2013). <http://www.economist.com/blogs/americasview/2013/04/growing-pacific-alliance#sthash.uIA45PLL.dpuf/> (accessed January 22,
2015).

อ่อนไหวต่อสภาพเศรษฐกิจโลก รวมถึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ในลาตินอเมริกาที่กำลังอยู่ในช่วงขาขึ้น กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) รายงานว่า GDP ของลาตินอเมริกาเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.9 เท่านั้นใน พ.ศ. 2558 ซบเซาต่อเนื่องเป็นปีที่ 5 นักเศรษฐศาสตร์หลายคนประมาณว่าอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของลาตินอเมริกาในอนาคตจะเหลือเพียงร้อยละ 2 ต่อปีเท่านั้น ลดลงมากกว่าครึ่งหนึ่งเมื่อเทียบกับช่วงเศรษฐกิจขยายตัวของลาตินอเมริกา เป็นผลมาจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน การส่งสินค้าวัตถุดิบไม่ว่าจะเป็นแร่ธาตุ ถั่วเหลือง และเชื้อเพลิงจำนวนมากได้ช่วยยกระดับเศรษฐกิจของลาตินอเมริกาไว้ในทศวรรษก่อนหน้า ถ้าปราศจากสถานการณ์ดังกล่าว ภูมิภาคลาตินอเมริกาอาจมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉลี่ยที่ร้อยละ 2.4 ดังเช่นประเทศเม็กซิโกในปัจจุบันที่มีได้พึ่งพิงรายได้จากการส่งออกสินค้าวัตถุดิบเป็นสำคัญ

การพึ่งพาการส่งออกสินค้าวัตถุดิบจำนวนมากของประเทศต่างๆ ในลาตินอเมริกาโดยเฉพาะในช่วงคริสต์ทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้มูลค่าของเงินตราสกุลท้องถิ่นขยับตัวสูงขึ้น ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจที่มีได้เกี่ยวข้องกับสินค้าวัตถุดิบดังกล่าว ดังนั้นภูมิภาคลาตินอเมริกา โดยเฉพาะพันธมิตรแปซิฟิกจำเป็นต้องพัฒนาและผลักดันการเจริญเติบโตของประสิทธิภาพการผลิตรวมทั้งส่งเสริมให้ภาคธุรกิจมีความหลากหลาย เพื่อหลีกเลี่ยงวัฏจักรทางเศรษฐกิจ (Boom and Bust Cycle) ที่มักเกิดขึ้นในลาตินอเมริกา ประสิทธิภาพการผลิตที่ต่ำนั้นเป็นผลมาจากการขาดการพัฒนาในระบบการคมนาคมขนส่ง การขาดศักยภาพทั้งในด้านการพัฒนาและส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ๆ รวมทั้งผลกระทบของการขยายตัวของธุรกิจ

ได้ดินที่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย การขาดนโยบายด้านการเคหะและการวางผังเมืองที่เหมาะสมส่งผลให้ประชาชนจำนวนมากจำเป็นต้องใช้เวลากับการเดินทางเป็นเวลานาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตตลอดจนการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมมีส่วนช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของภูมิภาคเช่นเดียวกัน ขณะเดียวกันการให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของพันธมิตรแปซิฟิกนี้ จะส่งเสริมให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกมีความหลากหลายและแข็งแกร่งมากขึ้น ก่อให้เกิดห่วงโซ่อุปทานในการผลิต (Supply Chain) ในระดับภูมิภาค คล้ายคลึงกับแนวทางพัฒนาที่ส่งผลให้ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง⁸

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกจะสามารถเอาชนะอุปสรรคภายในประเทศได้แล้วก็ตาม ประเทศเหล่านี้ยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภูมิภาค ลาตินอเมริกาถือเป็นภูมิภาคที่มีการจัดตั้งองค์การความร่วมมือต่างๆ ในระดับภูมิภาคเป็นจำนวนมาก แต่ส่วนใหญ่ล้มเหลว ไม่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม มีแต่เพียงแต่ความคาดหวังในที่ประชุม ถึงแม้พันธมิตรแปซิฟิกจะมีจุดเริ่มต้นที่เต็มไปด้วยความมุ่งมั่น ก็ยังมีความเป็นไปได้ที่พันธมิตรแปซิฟิกอาจประสบปัญหาเช่นเดียวกับ กลุ่มตลาดรวมอเมริกาใต้ตอนล่างหรือความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิกเมื่อมีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ในทางกลับกัน ถ้า

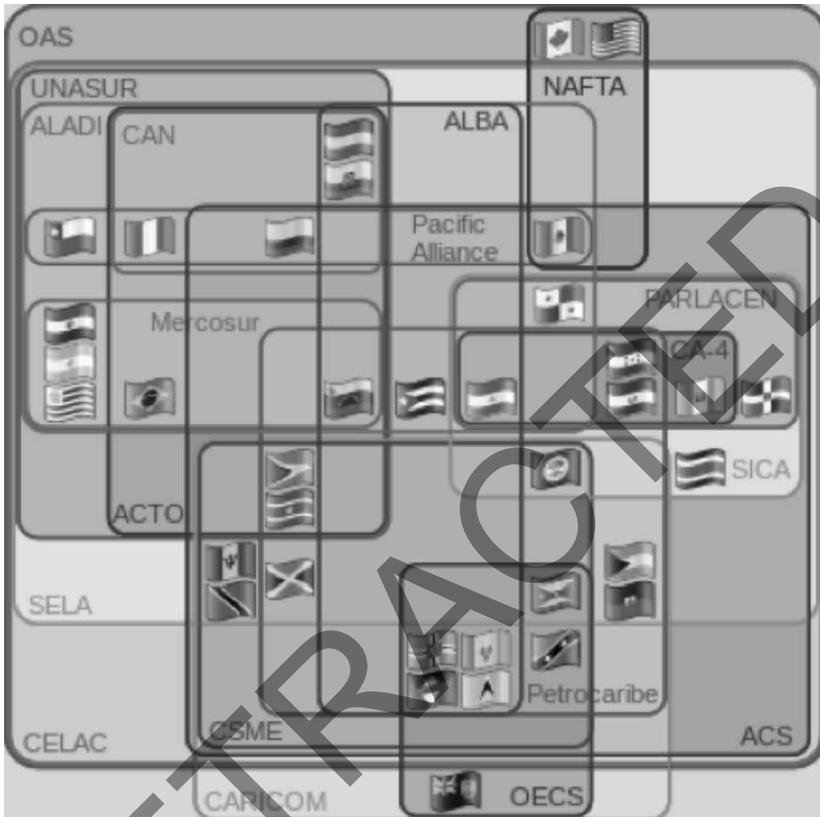
⁸ The Economist. "The Loss of El Dorado: After the Commodity Boom, the Region Needs a New Formula for Growth," (June 27, 2015). <http://www.economist.com/news/leaders/21656185-after-commodity-boom-region-needs-new-formula-growth-loss-el-dorado/> (accessed July 15, 2015).

พันธมิตรแปซิฟิกประสบความสำเร็จ จะกลายเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจอื่นๆ ทั้งในและนอกภูมิภาคอีกด้วย

รัฐบาลของประเทศต่างๆ ในลาตินอเมริกาได้พยายามสร้างสายสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกมาตั้งแต่อดีต เพื่อขยายโอกาสทางการค้าสู่อีกฟากของมหาสมุทรแปซิฟิก และด้วยลักษณะความเป็นพหุภาคีและมีความมุ่งมั่นของพันธมิตรแปซิฟิก การรวมกลุ่มเศรษฐกิจครั้งนี้จึงอาจเป็นคำตอบให้กับประเทศต่างๆ ในลาตินอเมริกาที่มักเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาตามลำพังอยู่เสมอ โดยเฉพาะกับเมื่อเจอจากการค้ากับจีนในลักษณะทวิภาคี ดังนั้นถ้ากลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หลักของการรวมกลุ่มกันได้ ก็จะกลายเป็นสะพานเชื่อมความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างเอเชียกับลาตินอเมริกาต่อไปในภายภาคหน้า

2. ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่าง อาเซียนและพันธมิตรแปซิฟิก

ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ตั้งอยู่ริมมหาสมุทรแปซิฟิกได้รับความสนใจในช่วงหลายปีที่ผ่านมาอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจในเอเชียและลาตินอเมริกา รวมทั้งผลกระทบจากการล่มสลายทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา มีการจัดทำข้อตกลงทางการค้าเสรีจำนวนมาก รวมถึงความร่วมมือทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ ที่ล้วนมีเป้าหมายในการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เศรษฐกิจเกิดใหม่ (Emerging Economies) ในเอเชียและลาตินอเมริกาที่สามารถข้ามผ่านวิกฤตเศรษฐกิจในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 มาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลาตินอเมริกาที่นอกจากเผชิญกับการผันผวนของ

ภาพที่ 4: ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคในทวีปอเมริกา

ที่มา: <http://www.theatlantic.com/international/archive/2014/02/the-most-important-alliance-youve-never-heard-of/283877/>

(accessed August 20, 2014)

ระบบเศรษฐกิจโลกแล้วยังสามารถฟื้นตัวได้เร็วกว่าภูมิภาค อื่นๆ โดยเปรียบเทียบ ลาตินอเมริกากลายเป็นภูมิภาคที่ดึงดูดความน่าสนใจของนักลงทุนนานาชาติรวมทั้งจากเอเชีย

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างลาตินอเมริกาและเอเชียที่เพิ่มขึ้นได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวางในแวดวงวิชาการเป็นจำนวนมาก อาทิ คณะกรรมการเศรษฐกิจแห่งลาตินอเมริกาและแคริบเบียน (Economic Commission for Latin America and the Caribbean – ECLAC)⁹, ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank – ADB)¹⁰, Shafeaddin¹¹, Najam and Thrasher¹² และ Dutt¹³ ที่เสนอว่าข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศแบบทวิภาคีจำนวนมากระหว่างสองภูมิภาค

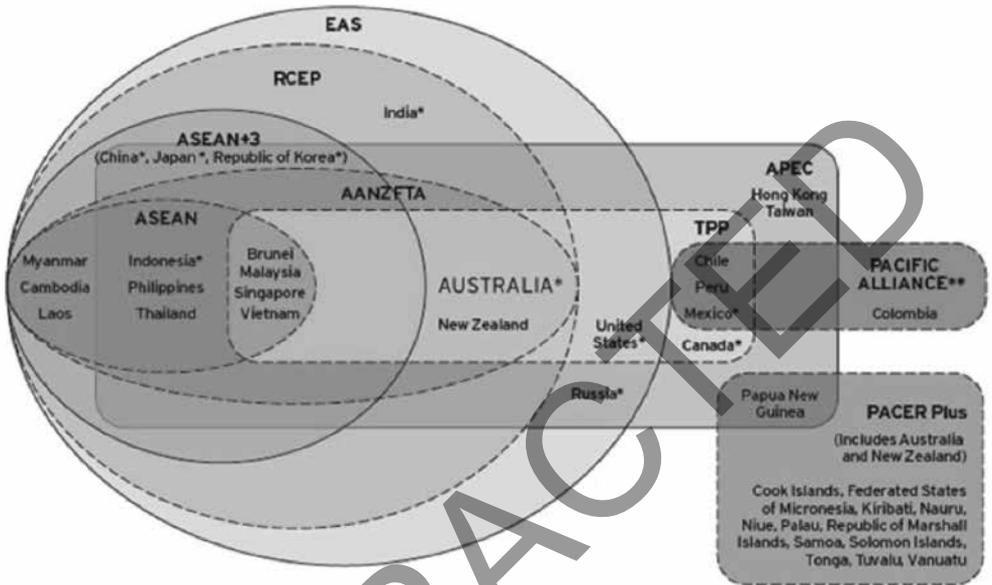
⁹ ECLAC, *El Arco del Pacífico Latinoamericano Después de la Crisis* (Santiago, Chile: ECLAC, 2009) และ ECLAC, *The People's Republic of China and Latin America and the Caribbean: Towards a Strategic Relationship* (Santiago, Chile: ECLAC, 2010).

¹⁰ ADB, *Comparative Perspectives on Trans-Pacific Trade, Integration, and Development* (Manila, Philippines: ADB and IDB, 2009) และ ADB, *Shaping the Future of the Asia-Latin America and the Caribbean Relationship* (Manila, Philippines: ADB and IDB, 2012).

¹¹ Mehdi Shafaeddin, *South-South Regionalism and Trade Cooperation in the Asia-Pacific Region* (Colombo, Sri Lanka: UNDP Regional Center, 2008).

¹² Adil Najam and Rachel Thrasher, eds. *The Future of South-South Economic Relations* (London: Zed Books, 2012).

¹³ Amitava Krishna Dutt, *South-South Economic Cooperation: Motives, Problems and Possibilities*. Paper Presented at an URPE Session on South-South Economic Integration and Development at the ASSA Meetings, Philadelphia, PA. (January 4, 2014).

ภาพที่ 5: ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค
ในแถบมหาสมุทรแปซิฟิก

ที่มา: <http://dfat.gov.au/trade/topics/Pages/international-and-regional-economic-architecture.aspx/> (accessed November 8, 2014)

เป็นผลมาจากปัจจัยต่างๆ อาทิ ความล่าช้าของกรอบความสัมพันธทางการเศรษฐกิจในระดับพหุภาคีไม่ว่าจะเป็นองค์การการค้าโลก (World Trade Organization – WTO) หรือภายในกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย - แปซิฟิก (Asia-Pacific Economic Cooperation - APEC) ความสนใจในภูมิภาคลาตินอเมริกาที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจีนที่มีความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของลาตินอเมริกาเป็นอย่างมาก การตีตลาดลาติน อเมริกาของสินค้าจากเอเชีย และการคุ้มครองการลงทุนของจากต่างประเทศของประเทศต่างๆ ในลาตินอเมริกา

อย่างไรก็ดี หากเอเชียและลาตินอเมริกามีเป้าหมายที่จะส่งเสริมการค้าระหว่างภูมิภาคมากขึ้นแล้ว อาจจำเป็นต้องขยายขอบเขตความสัมพันธทางการค้าจากระดับทวิภาคีไปสู่การดำเนินการที่กว้างมากขึ้นในระดับภูมิภาค ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคระหว่างอาเซียนและพันธมิตรแปซิฟิกอาจถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างภูมิภาคทั้งสองให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น โดยมีปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ทั้งซีลีและเปรูต่างก็มีข้อตกลงการค้าเสรีกับประเทศในกลุ่มอาเซียนเป็นจำนวนไม่น้อย (ดูตารางที่ 2) นอกจากนี้สมาชิกของอาเซียน 4 ประเทศ ได้แก่ บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนามได้เชื่อมความสัมพันธทางการเศรษฐกิจของตนเข้ากับ 3 ประเทศสมาชิกของพันธมิตรแปซิฟิก (ซีลี เม็กซิโก และเปรู) ผ่านความตกลงหุ้นส่วนยุทธศาสตร์เศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก (TPP)

ประการที่สอง หากพิจารณาจากมุมมองของลาตินอเมริกา การขาดความร่วมมือในระดับภูมิภาคของลาตินอเมริกาอันเป็นผลมาจาก

ความแตกต่างในแนวนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีประเทศต่างๆ จำนวนไม่น้อยตั้งข้อสงสัยกับระบบทุนนิยมเสรีทางเศรษฐกิจ ดังนั้นความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคดังเช่นพันธมิตรแปซิฟิกนี้อาจเป็นทางออกให้กับลาตินอเมริกาในการเพิ่มประสิทธิภาพเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจภายในภูมิภาคลาตินอเมริกาเอง¹⁴ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการค้ากับเอเชียผ่านอาเซียนได้

ประการที่สาม หากพิจารณาจากมุมมองของอาเซียนเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area - AFTA) ถือเป็นสะพานเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจที่สำคัญไปสู่ประเทศต่างๆ ในเอเชียแปซิฟิก ไม่ว่าจะเป็นรูปของ ASEAN+1 (อาเซียนและจีน), ASEAN+3 (อาเซียนและจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) และ ASEAN+6 (ASEAN+3 และออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ อินเดีย)

เพื่อเป็นการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างอนุภูมิภาคดังที่กล่าวมาข้างต้น ตารางที่ 3 และ 4 นำเสนอมูลค่าทางการค้าที่พันธมิตรแปซิฟิกนำเข้าและส่งออกจากกลุ่มประเทศอาเซียนที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่เป็นสำคัญหกลำดับแรก (ASEAN-6 ประกอบไปด้วยอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย สิงคโปร์ และเวียดนาม)¹⁵ ตั้งแต่ พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2556 (ค.ศ. 2009 - 2013) ตามลำดับ ส่วนตารางที่ 5 เป็นข้อมูลสรุปดุลการค้าระหว่างพันธมิตรแปซิฟิกและ ASEAN-6

¹⁴ เช่น ซิลีอาจเป็นผู้นำในการถ่ายทอดประสบการณ์ของตนในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ให้กับประเทศสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิก

¹⁵ ประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 4 ประเทศ (บรูไน กัมพูชา ลาว และเมียนมา) มิได้นำมาทำการวิเคราะห์ร่วมด้วย เนื่องจากมีมูลค่าการค้ากับประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกเป็นจำนวนน้อย

ในช่วงระยะเวลาเดียวกัน

จากข้อมูลสถิติในตารางที่ 3 - 5 พบว่ามีข้อสังเกตที่น่าสนใจสองประการดังนี้

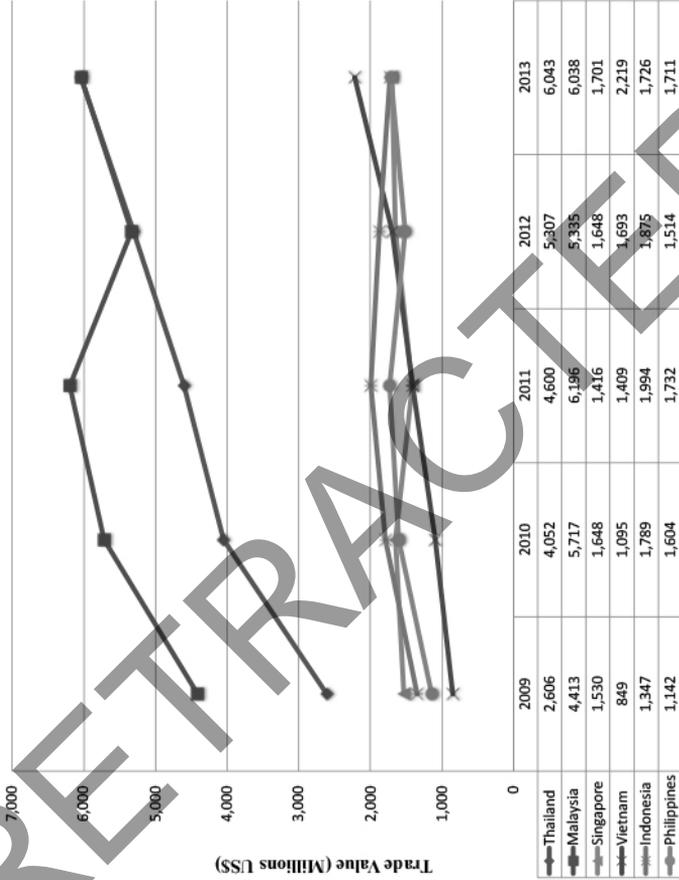
ประการแรก โดยทั่วไปแล้ว อาเซียนมีดุลการค้าที่เกินดุลพันธมิตรมาโดยตลอดและมีอัตราส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี สะท้อนถึงความไม่พร้อมทางศักยภาพของกลุ่มพันธมิตรแปซิฟิกในการเจาะตลาดอาเซียน

ประการที่สอง ในบรรดากลุ่ม ASEAN-6 ไทยได้ก้าวขึ้นมาเป็นคู่ค้าสำคัญของพันธมิตรแปซิฟิก ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความต้องการสินค้าประเภทรถยนต์ คอมพิวเตอร์และเครื่องใช้ไฟฟ้าที่เพิ่มมากขึ้นในกลุ่มประเทศพันธมิตรแปซิฟิกเนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก¹⁶ สินค้าหลักที่ส่งออกจากไทยไปยังพันธมิตรแปซิฟิก ได้แก่ เครื่องจักรอุตสาหกรรม แผงวงจรไฟฟ้า ชิ้นส่วน และอะไหล่ยานยนต์ ขณะเดียวกันนำเข้าเหล็กกล้าและปุ๋ยเคมีต่าง ๆ

การที่พันธมิตรแปซิฟิกยังมีดุลการค้าที่ขาดดุลอาเซียนอยู่มาก แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่พันธมิตรแปซิฟิกจะต้องเร่งเพิ่มมูลค่าในการส่งออกสินค้ามายังอาเซียนซึ่งกลุ่มผู้สนับสนุนเชื่อว่า จะเป็นประตูสู่เอเชียให้กับลาตินอเมริกาได้อย่างแท้จริง แนวทางหนึ่งที่

¹⁶ Nipon Poapongsakorn and Kriengkrai Techakanont, "The Development of Automotive Industry Clusters and Production Network in Thailand," in *Production Networks and Industrial Clusters: Integrating Economies in Southeast Asia*, eds. Ikuo Kuroiwa and Toh Mun Heng (Singapore: ISEAS, 2008), 196 - 256.

ตารางที่ 3: มูลค่าการนำเข้าสินค้าที่มีต้นกำเนิดแบบรีพิกนำเข้าจาก ASEAN-6

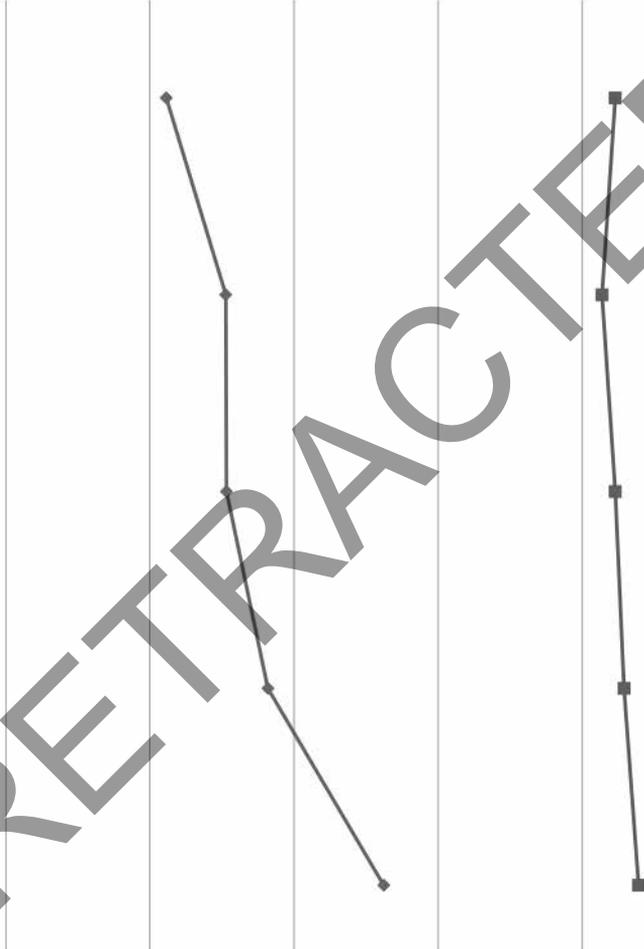
ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล UN-COMTRADE

ตารางที่ 4: มูลค่าการส่งออกสินค้าที่พันธมิตรแปซิฟิกส่งออกไป ASEAN-6

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล UN-COMTRADE

ตารางที่ 5: ดุลการค้าระหว่างพหุมิตรแปซิฟิกและ ASEAN-6

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล UN-COMTRADE

เป็นไปได้คือแต่ละประเทศสมาชิกของพันธมิตรแปซิฟิกจะต้องเร่งพัฒนาสินค้าที่ตัวเองมีศักยภาพในการผลิตหรือส่งออกโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) และร่วมมือกับประเทศสมาชิกพัฒนาเป็นเครือข่ายเศรษฐกิจเพื่อให้เกิดความคุ้มค่า (Economy of Scale) และเกิดการพัฒนางานทั้งในธุรกิจต้นน้ำและปลายน้ำโดยรวม ข้อมูลจากตารางที่ 6 ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มสินค้าหลักที่ประเทศสมาชิกพันธมิตรแปซิฟิกส่งออกมายังอาเซียนคาบเกี่ยวและทับซ้อนกันอยู่ ทำให้เกิดการแข่งขันตัดราคากันเอง นอกจากนี้การรวมตัวกันของพันธมิตรแปซิฟิกเป็นเครือข่ายทางเศรษฐกิจดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นยังช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านธุรกรรม (Transaction Cost) โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับกรดำเนินการในระดับทวิภาคี

3. บทสรุป

ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและพันธมิตรแปซิฟิกมีบทบาทสำคัญในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างเอเชียกับลาตินอเมริกา มูลค่าการค้าระหว่างอาเซียนพันธมิตรแปซิฟิกขยายตัวขึ้นตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ทำการศึกษา โดยที่อาเซียนได้เปรียบดุลการค้า และมีอัตราส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นพันธมิตรแปซิฟิกจะต้องเร่งเพิ่มมูลค่าในการส่งออกสินค้ามายังอาเซียน โดยคำนึงถึงหลักการที่สำคัญสามประการที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นคือ Comparative Advantage, Economy of Scale และ Transaction Cost

ตารางที่ 6: สิ้นค้าส่งออกหลักของพหุมีตรแปซิฟิกส่งออกไป ASEAN-6 (พ.ศ. 2554)

ASEAN-6	ชนิด		HS	มูลค่าส่งออก สินค้าทั้งหมดไปยังประเทศนั้น	มูลค่าส่งออก สินค้าทั้งหมดไปยังประเทศนั้น	เม็กซิโก
	HS	ร้อยละของมูลค่าส่งออก				
มาเลเซีย	74	ร้อยละของมูลค่าส่งออก	85, 87, 3	84.26	49.11	ร้อยละของมูลค่าส่งออกสินค้าทั้งหมดไปยังประเทศนั้น
สิงคโปร์	47, 16, 3		85, 84	67.69	68.84	
ไทย	74, 3, 47		71, 87, 85	79.47	71.56	
ฟิลิปปินส์	26		55, 85, 39	80.82	46.47	
อินโดนีเซีย	26, 74		72, 39, 74, 52, 84	71.81	64.95	
เวียดนาม	74, 3, 72		85, 3, 72	84.33	45.68	

ASEAN-6	โคลอมเบีย		HS	เปอร์เซ็นต์ของอัตราส่งออก สินค้าทั้งหมดไปยังประเทศนั้น	ร้อยละของอัตราการส่งออกสินค้า ทั้งหมดไปยังประเทศนั้น
	HS	ร้อยละของอัตราส่งออก สินค้าทั้งหมดไปยังประเทศนั้น			
มาเลเซีย	9, 38, 21	77.67	25, 32, 8, 28		75.88
สิงคโปร์	27	86.38	9, 16, 61, 84		67.15
ไทย	41, 71, 72	77.36	27, 26		79.11
ฟิลิปปินส์	38, 29	75.42	26		95.61
อินโดนีเซีย	30, 72	63.70	23, 8, 27		79.13
เวียดนาม	27, 30, 38, 2	77.42	23		83.44

หมายเหตุ: โปรดดูคำอธิบายกลุ่มสินค้า Harmonized System (HS) ในภาคผนวก

ที่มา: คำนวณจากฐานข้อมูล UN-COMTRADE

เพื่อเป็นการยืนยันถึงความตั้งใจในการกระชับความสัมพันธ์ คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives to ASEAN – CPR) และคณะทูตจากกลุ่มประเทศ พันธมิตรแปซิฟิกได้จัดการประชุมร่วมกันเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 ณ สำนักงานเลขาธิการอาเซียน กรุงจาร์กาตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยทั้งสองฝ่ายได้เน้นย้ำถึงผลประโยชน์ร่วมกันจากกรอบความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจระหว่างอาเซียนและพันธมิตรแปซิฟิก และเห็นพ้องในส่งเสริมการค้าและการลงทุนในภาคธุรกิจต่างๆ นอกเหนือไปจากความร่วมมือทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

ภาพที่ 6: การประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียนและคณะทูตของฟิลิปปินส์

ที่มา: <http://www.asean.org/news/asean-secretariat-news/item/asean-pacific-alliance-to-explore-potential-areas-of-cooperation/> (accessed June 19, 2015)

ภาคผนวก

กลุ่มสินค้า Harmonized System

HS	Product Description	HS	Product Description
1	Live animals	51	Wool, fine or coarse animal hair; horsehair yarn and woven fabric
2	Meat and edible meat offal	52	Cotton
3	Fish and crustaceans, molluscs and other aquatic invertebrates	53	Other vegetable textile fibers; paper yarn and woven fabric of paper yarn
4	Products of animal origin, not elsewhere specified or included	54	Man-made filaments
5	Dairy produce; birds eggs; natural honey; edible products of animal origin, not elsewhere specified or included	55	Man-made staple fibers

6	Live trees and other plants; bulbs, roots and the like; cut flowers and ornamental foliage	56	Wadding, felt and nonwovens; special yarns, twine, cordage, ropes and cables and articles thereof
7	Edible vegetables and certain roots and tubers	57	Carpets and other textile floor coverings
8	Edible fruit and nuts; peel of citrus fruit or melons	58	Special woven fabrics; tufted textile fabrics; lace, tapestries; trimmings; embroidery
9	Coffee, tea, maté and spices	59	Impregnated, coated, covered or laminated textile fabrics; textile articles of a kind suitable for industrial use
10	Cereals	60	Knitted or crocheted fabrics
11	Products of the milling industry; malt; starches; inulin; wheat gluten	61	Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
12	Oil seeds and oleaginous fruits; miscellaneous grains, seeds and fruits; industrial or medicinal plants; straw and fodder	62	Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted

13	Lac; gums, resins and other vegetable saps and extracts	63	Other made up textile articles; sets; worn clothing and worn textile articles; rags
14	Vegetable plaiting materials; vegetable products not elsewhere specified or included	64	Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
15	Animal or vegetable fats and oils and their cleavage products prepared edible fats; animal or vegetable waxes	65	Headgear and parts thereof
16	Preparations of meat, of fish or of crustaceans, molluscs or other aquatic invertebrates	66	Umbrellas, sun umbrellas, walking sticks, seat sticks, whips, riding-crops and parts thereof
17	Sugars and sugar confectionery	67	Prepared feathers and down and articles made of feathers or of down; artificial flowers; articles of human hair
18	Cocoa and cocoa preparations	68	Articles of stone, plaster, cement, asbestos, mica or similar materials

19	Preparations of cereals, flour, starch or milk; bakers' wares	69	Ceramic products
20	Preparations of vegetables, fruit, nuts or other parts of plants	70	Glass and glassware
21	Miscellaneous edible preparations	71	Natural or cultured pearls, precious or semi-precious stones, precious metals, metals clad with precious metal and articles thereof; imitation jewelry; coin
22	Beverages, spirits and vinegar	72	Iron and steel
23	Residues and waste from the food industries; prepared animal feed	73	Articles of iron or steel
24	Tobacco and manufactured tobacco substitutes	74	Copper and articles thereof
25	Salt; sulfur; earths and stone; plastering materials, lime and cement	75	Nickel and articles thereof
26	Ores, slag and ash	76	Aluminum and articles thereof

27	Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation; bituminous substances; mineral waxes	77	(Reserved for possible future use)
28	Inorganic chemicals; organic or inorganic compounds of precious metals, of rare-earth metals, of radioactive elements or of isotopes	78	Lead and articles thereof
29	Organic chemicals	79	Zinc and articles thereof
30	Pharmaceutical products	80	Tin and articles thereof
31	Fertilizers	81	Other base metals; cermet; articles thereof

32	Tanning or dyeing extracts; dyes, pigments, paints, varnishes, putty and mastics	82	Tools, implements, cutlery, spoons and forks, of base metal; parts thereof of base metal
33	Essential oils and resinoids; perfumery, cosmetic or toilet preparations	83	Miscellaneous articles of base metal
34	Soap, organic surface-active agents, washing preparations, lubricating preparations, artificial waxes, prepared waxes, polishing or scouring preparations, candles and similar articles, modeling pastes, "dental waxes" and dental preparations with a basis of plaster	84	Nuclear reactors, boilers, machinery and mechanical appliances; parts thereof
35	Albuminoidal substances; modified starches; glues; enzymes	85	Electrical machinery and equipment and parts thereof; sound recorders and reproducers, television image and sound recorders and reproducers, and parts and accessories of such articles

36	Explosives; pyrotechnic products; matches; pyrophoric alloys; certain combustible preparations	86	Railway or tramway locomotives, rolling-stock and parts thereof; railway or tramway track fixtures and fittings and parts thereof; mechanical (including electro-mechanical) traffic signaling equipment of all kinds
37	Photographic or cinematographic goods	87	Vehicles other than railway or tramway rolling stock, and parts and accessories thereof
38	Miscellaneous chemical products	88	Aircraft, spacecraft, and parts thereof
39	Plastics and articles thereof	89	Ships, boats and floating structures
40	Rubber and articles thereof	90	Optical photographic, cinematographic, measuring, checking, precision, medical or surgical instruments and apparatus; parts and accessories thereof
41	Raw hides and skins (other than furskins) and leather	91	Clocks and watches and parts thereof

42	Articles of leather; saddlery and harness; travel goods, handbags and similar containers; articles of animal gut (other than silkworm gut)	92	Musical instruments; parts and accessories of such articles
43	Furskins and artificial fur; manufactures thereof	93	Arms and ammunition; parts and accessories thereof
44	Wood and articles of wood; wood charcoal	94	Furniture; bedding, mattresses, mattress supports, cushions and similar stuffed furnishings; lamps and lighting fittings, not elsewhere specified or included; illuminated sign illuminated nameplates and the like; prefabricated buildings
45	Cork and articles of cork	95	Toys, games and sports requisites; parts and accessories thereof
46	Manufactures of straw, of esparto or of other plaiting materials; basketware and wickerwork	96	Miscellaneous manufactured articles
47	Pulp of wood or of other fibrous cellulosic material; waste and scrap of paper or paperboard	97	Works of art, collectors' pieces and antiques

48	Paper and paperboard; articles of paper pulp, of paper or of paperboard	98	Special classification provisions
49	Printed books, newspapers, pictures and other products of the printing industry; manuscripts, typescripts and plans	99	Temporary legislation; temporary modifications proclaimed pursuant to trade agreements legislation; additional import restrictions proclaimed pursuant to section 22 of the Agricultural Adjustment Act, as amended
50	Silk		

Source: The United States International Trade Commission

ADB. *Comparative Perspectives on Trans-Pacific Trade, Integration, and Development*. Manila, Philippines: ADB and IDB, 2009.

ADB. *Shaping the Future of the Asia-Latin America and the Caribbean Relationship*. Manila, Philippines: ADB and IDB, 2012.

ASEAN. <http://www.asean.org/news/item/selected-key-indicators/> (accessed March 22, 2015).

Bouët, Antoine, Valdete Berisha-Krasniq, Carmen Estrades, and David Laborde. "Trade and Investment in Latin America and Asia: Perspectives from Further Integration." *Journal of Policy Modeling* 34, no. 2 (2012): 193 - 210.

Dade, Carlo, and Carl Meacham. "The Pacific Alliance: An Example of Lessons Learned." http://csis.org/files/publication/130711_CDadeCMeacham_PacificAlliance.pdf/. (accessed May 28, 2015).

Dutt, Amitava Krishna. *South-South Economic Cooperation: Motives, Problems and Possibilities*. Paper Presented at an URPE Session on South-South Economic Integration and Development at the ASSA Meetings, Philadelphia, PA, January 4, 2014.

ECLAC. *El Arco del Pacífico Latinoamericano Después de la Crisis*. Santiago, Chile: ECLAC, 2009.

ECLAC. *The People's Republic of China and Latin America and the Caribbean: Towards a Strategic Relationship*. Santiago, Chile: ECLAC, 2010.

MercoPress. "Pacific Alliance and Mercosur Agree to Continue Discussions in Chile." <http://en.mercopress.com/2014/11/03/pacific-alliance-and-mercosur-agree-to-continue-discussions-in-chile/>. (accessed November 3, 2014).

Najam, Adil, and Rachel Thrasher, eds. *The Future of South-South Economic Relations*. London: Zed Books, 2012.

Pacific Alliance. "Promotional Entities of the Pacific Alliance, Ready to Travel the World in 2014." <http://alianzapacifico.net/>. (accessed April 1, 2015).

Pacific Alliance. <http://alianzapacifico.net/en/home-eng/the-pacific-alliance-and-its-objectives/>. (accessed November 9, 2014).

Perry, Guillermo. "The Pacific Alliance: A Way Forward for Latin American Integration?" <http://www.cgdev.org/sites/default/files/pacific-alliance-way-forward-latin-american-integration.pdf/>. (accessed October 9, 2015).

Poapongsakorn, Nipon, and Kriengkrai Techakanont, "The Development of Automotive Industry Clusters and Production Network in Thailand." In *Production Networks and Industrial Clusters: Integrating Economies in Southeast Asia*, edited by Ikuo Kuroiwa and Toh Mun Heng, 196-256. Singapore: ISEAS, 2008.

Roldán, Adriana, and Camilo Pérez. "The Importance of Intra-Industry Trade between ASEAN-7 and the Pacific Alliance: A Mechanism to Strengthen Economic Integration and Expanding Trade Across the Pacific." http://basc.berkeley.edu/ascc/papers/RoldanPerez_Paper.pdf/. (accessed February 19, 2015).

Shafaeddin, Mehdi. *South-South Regionalism and Trade Cooperation in the Asia-Pacific Region*. Colombo, Sri Lanka: UNDP Regional Center, 2008.

The Economist. "The Growing Pacific Alliance: Join the Club." (April 29, 2013). <http://www.economist.com/blogs/america/view/2013/04/growing-pacific-alliance#sthash.uIA45PLL.dpuf>. (accessed January 22, 2015).

The Economist. "The Loss of El Dorado: After the Commodity Boom, the Region Needs a New Formula for Growth." (June 27, 2015). <http://www.economist.com/news/leaders/21656185-after-commodity-boom-region-needs-new-formula-growth-loss-el-dorado/>. (accessed July 15, 2015).